

De handtekening van de Heer

In Toscane ligt naast het fameuze Carrara, dat bekend is om zijn marmergroeves waar ooit Michelangelo zijn blokken nog zelf uitzocht, Pietrasanta. Hier speelt vanaf het begin van de lente tot in de late herfst het werkzame leven van de beeldhouwer Eppe de Haan (1949) zich af. Wonend in een typerend Italiaans stadje kijkt hij vanuit zijn huis uit op de glooiende groene heuvels van Toscane. Het leven van de beeldhouwer beperkt zich tot een straal van niet meer dan 300 meter waarbinnen hij dagelijks op en neer wandelt van en naar het dorp en zijn werkplaats in Studio Sem. Iedere werkdag “roept het marmer” hem om zeven uur ’s-ochtends en eindigt om zeven uur ’s-avonds als de studio wordt afgesloten.

Studio Sem is in de vijftiger jaren opgericht door Sem Ghelardini (1927-1997). Hier werden grote beeldhouwwerken van kunstenaars zoals Henry Moore, César, Joan Mirò, Georges Adam met grote expertise vervaardigd, waardoor de studio wereldfaam verwierf. Tot op vandaag de dag werken in de studio gerenommeerde beeldhouwers schouder aan schouder. Het delen van de liefde voor de beeldhouwkunst, voor het marmer en uitwisselen van technische kennis betekent voor hen een grote stimulans. Bovendien hebben zij de keuze uit allerlei soorten lokaal marmer of onder andere het geïmporteerde Portugees roze marmer, graniet en onyx. Een zestal vakkundige *artigiani* staat de kunstenaars terzijde bij het voorhakken, uitvoeren van grote beelden, vergroten van beelden of met zonodig technisch advies. Ook andere Nederlandse beeldhouwers zoals Eja Siepman van den Berg en Maja van Hall bezoeken de studio regelmatig. Voor Eppe de Haan “ademt Pietrasanta beeldhouwkunst” en is deze werkomgeving een grote bron van inspiratie.

De werken die De Haan in Pietrasanta in marmer creëert kenmerken zich door hun gladde vloeiende contouren, soms afgebakend door onbewerkte delen die als contrast het weerbarstige karakter van het materiaal tonen. Sommige beelden lijken een illusie, een droom, door de prachtige vloeiende lijnen en overgangen. Het is een lijnenspel dat fascineert van veraf, van dichtbij en van alle kanten. Ieder detail lijkt op de spits gedreven, tot het uiterste beproefd. De Haan daagt het marmer uit, zet het naar zijn hand, overwint de materie om zijn passie in steen in alle vrijheid te realiseren.

Zo’n ongeremde vrijheid als Eppe de Haan in zijn beeldhouwwerken nu toont, zo anders was zijn jeugd. Opgroeiend in een streng protestants milieu in het afgelegen Hoogwatum in Groningen temidden van de weilanden en het boerenleven, werd in het gezin na de afronding van de HBS B een theologiestudie als juiste vervolgstudie voor de jonge Eppe gezien. De Haan zelf ontvluchtte dit toekomstbeeld door in zijn vrije tijd in 1968 lessen aan de beeldende kunstopleiding Artibus in Utrecht te volgen. Iets dat hij zelf als een veel logischere stap beschouwde. Als kleine jongen had hij namelijk al ontdekt dat hij zijn tekentalent had geërfd van de voor zijn geboorte overleden vader, van wie alleen een hutkoffer op de zolder het enige tastbare was dat hem restte. In die koffer lagen allerlei materialen zoals emaille, zilverwerk, veel gereedschap, maar ook schetsboeken. Daardoor aangewakkerd werden tekenen en schilderen zijn lievelingsbezigheid. Men noemde hem daardoor ook wel een “apart kind” maar dit talent was niet iets om serieus te nemen. Voor hem zelf echter wel.

Het werk dat hij op Artibus had gemaakt gaf De Haan een jaar later toegang tot de Koninklijke Academie in Den Haag, waar hij van 1969-1974 een MO opleiding volgde tot tekendocent. Jarenlang combineerde hij zijn parttime tekenlerarenbestaan met het zich succesvol ontwikkelen als schilder en exposeerde hij veelvuldig. Pas nadat hij in de jaren tachtig als Art & Design Teacher ging werken aan de International School of The Hague verschoof zijn aandacht naar andere kunstdisciplines. “Die internationale leerlingen vroegen een geheel andere creatieve invulling van de les. Ik moest in een sneltreinvaart allerlei materialen aanschaffen. Zo ontwikkelde ik snel mijn vormgevoel en plezier in het werken met allerlei verschillende materialen zoals *objets trouvés* van

het strand.” Naast schilderen besteedde hij steeds meer aandacht aan het creëren van kleine beelden.

Dat hij talent had bleef niet onopgemerkt, want toen hij in 1992 exposeerde in de Villa Irak met zijn schilderijen en een aantal kleine bronzen beeldjes zei één van de aanwezigen “Verdomme De Haan, gooi weg die kwasten, zie je dan niet dat je een beeldhouwer bent!” Niet lang hierna vertrok de kunstenaar naar een beeldhouwcursus in Toscane. Daarna gevolgd door een half jaar betaald studieverlof om in Rome de beeldhouwkunst te bestuderen en vervolgens door te reizen naar Toscane om zijn haktechnieken verder te ontwikkelen. Na terugkomst in Nederland werd het voor hem steeds duidelijk wat zijn wens was en in 1999 besloot De Haan tijdens een *sabbatical year* definitief voor een fulltime beeldhouwerbestaan te kiezen en afwisselend zowel in Nederland in Den Haag (aan het Buitenom) als in Pietrasanta te werken.

Die zo markante vrije en gedurfde beeldtaal in het tegenwoordige werk van Eppe de Haan is volgens hem “eigenlijk een overblijfsel” van zijn schildersverleden, maar dankt hij ook aan een advies van zijn collega Helaine Blumenfeld. “Zij adviseerde mij enige jaren geleden beelden in klei te ontwerpen. Ik denk namelijk altijd in marmer. Plots kwam die vrijheid in mij los. Niet alleen in de grote beelden in klei die ik vervolgens in brons laat gieten, maar sindsdien ook als ik met marmer werk”. Om te modelleren gebruikt de beeldhouwer bij zijn voorstudies de makkelijk plooibare klei, “dit geeft je zoveel meer mogelijkheden om beweging aan te brengen in een beeld”. Maar het dan in marmer te realiseren is technisch zeer riskant. Iets dat zichtbaar wordt bij het beeld *L’Anima*. Het idee ontstond toen de dochter van de beeldhouwer hem vertelde dat hij grootvader zou worden. Het toont een deels in de bladeren van een iris bedekt vrouwentorso. “De compositie van die bladeren, om ze zo te hakken was ook voor mij zelf zeer gewaagd. Altijd blijft de wens om het perfecte beeld te maken, het beeld dat er nog niet is.”

Torso’s of fragmenten van gezichten, zoals bijvoorbeeld bij *De Gedachte* (1999) al of niet geheel glad gepolijst, vormen een rode draad door het werk van Eppe de Haan. “Een deel zegt mij veel meer dan het geheel”. Het menselijk lichaam in al zijn facetten, schoonheid en ook sensualiteit zijn voor de kunstenaar een voortdurende bron van mogelijkheden. “Je kiest niet voor figuratie, het is geen keuze. Ondanks dat ik veel bewondering heb voor abstracte kunst, ben ik als kunstenaar blij dat in Pietrasanta de figuratie springlevend is. Voor mij blijft het boeien om het menselijk landschap te pakken, of een deel daarvan en zo het geheel te suggereren.”

De werken worden op in het oog springende plekken gesigneerd met een vierkant. “Als schilder werkte ik altijd in een kader. Ik heb dit meegenomen naar mijn beelden als een driedimensionale handtekening. Tevens is het een verwijzing naar de *artigiani*, die een soort vierkant gebruiken bij de start van het uitvergroten van een beeld.”

Het hakken, het handmatige, het laagje voor laagje naar een vorm toewerken en ook het vakmanschap dat dit vereist, blijft de grote uitdaging voor de beeldhouwer. “Soms als ik een steen zie, zie ik al de beweging, het beeld erin en is het spannend om ermee aan de slag te gaan. Zo al pellend kom ik bij het beeld. Maar het kan zijn dat ik tegen de elementen vecht en in dat mooie stuk marmer barst na barst tegenkom. Ik ga dan net zo lang door totdat er geen barsten meer zijn. Tja, dan is het dus wel kleiner geworden dan bedoeld... Of ik stuit op een prachtige dooradering die ik dan in de compositie een bijzondere rol toebedeel. Wat door wetenschappers vervuiling wordt genoemd, betekent voor mij iets spiritueels. Juist dat heeft de handtekening van de Heer”.